



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی فسا

دانشکده پزشکی

پایان نامه برای اخذ درجه دکتری پزشکی عمومی

عنوان :

بررسی کاربرد مدل اعتقاد بهداشتی بر رفتارهای پیشگیری کننده از سندرم پیش از قاعدگی در دختران دبیرستانی شهر فسا

استاد راهنما :

آقای محمود حاتمی

استاد مشاور:

دکتر عزیزالله دهقان

نگارش :

سیده ملیحه سجادی

شماره پایان نامه: ۹۲۰۶

آبان ۱۳۹۹

## چکیده:

بررسی کاربرد مدل اعتقاد بهداشتی بر رفتارهای پیشگیری کننده از سندرم پیش از قاعدگی در دختران دبیرستانی شهر فسا

**مقدمه:** سندرم پیش از قاعدگی به دسته ای از نشانه های رفتاری، خلقی و جسمی اطلاق می شود که حدود یک یا دو هفته، پیش از شروع قاعدگی دیده می شود. هدف از انجام مطالعه حاضر بررسی کاربرد مدل اعتقاد بهداشتی بر رفتارهای پیشگیری کننده از سندرم پیش از قاعدگی در دختران دبیرستانی شهر فسا بود.

**روش بررسی:** این مطالعه به روش مقطعی- مداخله ای و بر روی ۲۰۰ نفر از دانش آموزان دختر مقطع سوم دبیرستانی شهرستان فسا در دو گروه ۱۰۰ نفره آزمون و کنترل، در سال ۱۳۹۷ انجام شد. ابزار گردآوری داده ها شامل پرسشنامه مشخصات دموگرافیک، پرسشنامه مبتنی بر مدل اعتقاد بهداشتی شامل ۷۴ سوال سازه های سنجش آگاهی، شدت درک شده، منافع درک شده، موانع درک شده، راهنمای عمل، خودکارآمدی درک شده بود. پرسشنامه در قبل از مداخله آموزشی و سه ماه پس از آن توسط دو گروه آزمون و کنترل تکمیل گردید. مداخله آموزشی برای گروه آزمون شامل ۸ جلسه آموزشی ۴۵ تا ۵۰ دقیقه ای به روش های بحث گروهی کوچک (small group discussion)، پرسش و پاسخ و نمایش عملی و همچنین بهره گیری از نمایش فیلم، پاور پوینت و کتابچه آموزشی بود. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS22 و آزمون های آماری تی زوجی، تی مستقل، کای اسکور و در سطح معنی داری  $p < 0/05$  مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

**نتایج:** میانگین سنی گروه آزمون  $16/79 \pm 1/82$  سال و گروه کنترل  $16/91 \pm 1/69$  سال بود ( $p = 0/355$ ). میانگین بعد خانوار گروه آزمون  $3/82 \pm 1/07$  نفر و گروه کنترل  $3/11 \pm 1/02$  نفر بود ( $p = 0/31$ ) که براساس آزمون تی مستقل تفاوت معنی داری بین دو گروه مشاهده نشد. آزمون کای اسکور نشان داد که بین دو گروه آزمون و کنترل از نظر وضعیت تاهل ( $p = 0/423$ )، درآمد ماهانه خانوار ( $p = 0/278$ )، میزان تحصیلات پدران ( $p = 0/337$ )، میزان تحصیلات مادران ( $p = 0/184$ )، شغل پدران ( $p = 0/156$ )، شغل مادران ( $p = 0/180$ ) و میزان فعالیت ورزشی در هفته ( $p = 0/247$ ) تفاوت آماری معنی داری وجود نداشت. همچنین مداخله آموزشی موجب افزایش نمره حساسیت درک شده ( $p < 0/001$ ) و شدت درک شده ( $p < 0/001$ ) در گروه آزمون در سه ماه پس از مداخله آموزشی گردید.

**بحث و نتیجه گیری:** بطور کلی نتایج مطالعه نشان داد که محتوای آموزشی مبتنی بر الگوی اعتقاد بهداشتی می تواند موجب افزایش آگاهی، تغییر نگرش و اتخاذ رفتارهای پیشگیری کننده از ابتلاء به PMS در دانش

آموزان دختر دبیرستانی شود. بنابراین می توان گفت که مداخله اجراشده با الگوی به کاررفته تناسب داشته است.

واژگان کلیدی : مدل اعتقاد بهداشتی، سندرم پیش از قاعدگی، شهر فسا، دختران دبیرستانی

## **Abstract:**

### **The application of health belief model on preventive behaviors of premenstrual syndrome in high school girls in Fasa City**

**Introduction:** Premenstrual syndrome refers to a group of behavioral, mood, and physical symptoms that appear about a week or two before menstruation begins. The aim of this study was to investigate the application of health belief model on preventive behaviors of premenstrual syndrome in high school girls in Fasa.

**Materials and Methods:** This cross-sectional study was performed on 200 female high school students in Fasa in two groups of 100 test and control in 1397. Data collection tools included demographic characteristics questionnaire, questionnaire based on health belief model including 62 questions of perceived awareness constructs, perceived severity, perceived benefits, perceived barriers, practice guide, perceived self-efficacy. The questionnaire was completed by the experimental and control groups before the educational intervention and six months later. The training intervention for the experimental group consisted of 8 training sessions of 45 to 50 minutes using small group discussion, question and answer and practical demonstration, as well as the use of video, PowerPoint and educational booklet. Data were analyzed using SPSS<sub>22</sub> software and statistical tests of paired t-test, independent t-test, Chi-square and at a significant level of  $p < 0.05$ .

**Results:** The mean age of the experimental group was  $16.79 \pm 1.82$  years and the control group was  $16.91 \pm 1.69$  years ( $p = 0.355$ ). The mean family size of the experimental group was  $3.82 \pm 1.07$  and the control group was  $3.1 \pm 1.02$ ). There was no significant difference between the two groups based on independent t-test ( $p = 0.31$ ). Chi-square test showed that there was no statistically significant difference between two groups of test and control in terms of marital status ( $p = 0.42$ ) monthly household income ( $p = 0.278$ ) fathers' education ( $p = 0.377$ ) mothers' education,  $p = 0.184$ , fathers' jobs ( $p = 0.156$ ) mothers' occupations ( $p = 0.180$ ) and weekly exercise activity ( $p = 0.247$ ). Also, the educational intervention increased the perceived sensitivity score and perceived severity (perceived threat) in the experimental group in three months after the educational intervention.

**Conclusion:** In general, the results of the study showed that the educational content based on the pattern of health belief can increase awareness, change attitudes and adopt behaviors to prevent PMS in female high school students. Therefore, it can be said that the intervention performed was appropriate to the model used.

**Keywords: Health Belief Model, Premenstrual Syndrome, Fasa City**